

Toespraak Rudy Provoost

Nieuwjaarsreceptie Maandag 9 Januari, 2023

Geachte premier, geachte minister-president, geachte ministers, geachte dames en heren, beste ondernemers en genodigden,

Slagkracht.

Daar zetten we dit jaar op in, en daar zijn gegronde redenen voor.

De opeenvolgende crisissen van de voorbije drie jaren hebben diepe sporen nagelaten en er is geen reden om aan te nemen dat er zich in de nabije toekomst mirakels zullen voordoen.

De macro-economische situatie en geopolitieke toestand laten niets aan de verbeelding over. We bevinden ons middenin een 'perfect storm' en het ziet er naar uit dat die nog in kracht toeneemt.

Het IMF verwacht dat minstens één derde van de wereld in een recessie terechtkomt en volgens de OESO zal de potentiële economische groei in de volgende paar jaar amper 0,8% bedragen.

Heel wat bedrijfssectoren kennen een economische terugval met een vertraging en vermindering van de vraag. Een negatief of nulgroei-scenario is daarbij niet uitgesloten.

De inflatie en de daaraan gekoppelde automatische loonindexering vertalen zich dit jaar in een ongeziene verhoging van kosten en lasten, met negatieve gevolgen voor onze competitiviteit en productiviteit. Op drie jaar tijd stijgen de loonkosten met meer dan 20% waardoor de concurrentiehandicap tegenover onze buurlanden sterk oploopt en bijna 6% bedraagt in 2023. Ondertussen loopt de interimarbeid terug, verhoogt het aantal tijdelijke werklozen en treffen faillissementen vooral jonge bedrijven.

Wat de stand van het land betreft, is de situatie zorgwekkend.

In 2023 komen onze overheden naar schatting uit op een begrotingstekort van om en bij de 6% van het BBP, het equivalent van 34 miljard euro.

De schuldgraad gaat de verkeerde kant uit en het overheidsbeslag bedraagt meer dan 50%, en dan heb ik het nog niet over de vele heikele dossiers en hete hangijzers, die telkens weer de inefficiëntie en inertie van ons staatsbestel en bestuursmodel blootleggen.

De 'brutal facts' spreken voor zich.

Onze gemeenschappelijke economische welvaart en maatschappelijk welzijn staan op het spel.

Tot dusver hebben we met zijn allen met noodmaatregelen en symptoombestrijding geprobeerd de schade te beperken.

De realiteit van vandaag toont echter aan dat we met die aanpak op onze limieten botsen en de toekomst hypothekeren.

Structurele ingrepen en fundamentele probleemoplossing zijn een absolute must om de essentiële economische en sociale randvoorwaarden voor blijvende welvaart en welzijn te creëren.

De status-quo is geen optie. Nu hervormen is de boodschap.

Hervormen vergt slagkracht. Consequent de daad bij het woord voegen en de volle politieke verantwoordelijkheid nemen vergt slagkracht.

Wat dat betreft is 2023 het jaar van de laatste kans in deze legislatuur.

In 2024 zijn er immers verkiezingen, die gevolgd worden door de vorming van nieuwe regeringen. En we weten uit ervaring dat dit proces lang, heel lang kan duren.

Voka is uitdrukkelijk vragende partij voor hervormingen en meer dan ooit bereid om door middel van dialoog concrete oplossingen aan te reiken voor 2023, en de verkiezingsmemoranda voor te bereiden met het oog op 2024.

Daarbij gaat het niet enkel om beleidsvoorstellen maar wordt ook werk gemaakt van aanbevelingen voor een efficiënter staatsbestel en bestuursmodel met het oog op een mogelijke staatshervorming.

Net voor de jaarwisseling hebben we onze leden aan de hand van een enquête gevraagd om aan te geven welke prioriteiten zij als ‘mission-critical’ beschouwen voor de federale en Vlaamse regering in 2023.

Loonbeleid, energiebeleid en fiscaliteit voeren de prioriteitenlijst aan als het gaat om de randvoorwaarden op vlak van competitiviteit.

Wat de randvoorwaarden qua groei betreft, zijn de belangrijkste thema's **kwalitatief ondernemingsgericht onderwijs, een robuust stikstofkader in combinatie met een rechtszeker vergunningenbeleid, en een meer activerende arbeidsmarkt.**

Wat competitiviteit betreft, staat **loonbeleid** met stip op nummer 1. De automatische loonindexering van meer dan 10% in januari zet bij veel ondernemingen de bedrijfsrentabiliteit onder ongeziene druk en leidt tot een disproportionele stijging van de loonkloof met de ons omringende landen, waardoor onze open en exportgedreven economie bedreigd wordt. **Dit creëert niet alleen een direct concurrentienadeel maar vormt ook een onverantwoord risico voor toekomstige investeringen en tewerkstelling. Alle werkgeversorganisaties zijn het erover eens: 2023 is een kantelmoment! Het indexeringssysteem in zijn huidige vorm is aan herziening toe!**

Deze herziening moet gaan van een aanpassing van de modaliteiten van het automatische indexeringsmechanisme tot een indexsprong.

Het **energiebeleid** is een tweede domein, dat zeer hoog scoort in onze Voka enquête.

Bevoorradingzekerheid en betaalbaarheid staan daarbij voorop.

In termen van bevoorradingszekerheid is het akkoord met Engie over de verlenging van Doel 4 en Tihange 3 uiteraard levensnoodzakelijk. We gaan er ook van uit dat de drie andere werkende kerncentrales verder operationeel zullen blijven in de winter van 2025-2026 en zelfs daarna. Inzake beschikbare energieinfrastructuur en -capaciteit rekenen we finaal op een duurzame mix van hernieuwbare en nucleaire energie met verregaande interconnectiviteit, doorgedreven technologische innovatie en een adequaat capaciteitsbeheersmechanisme.

Wat betaalbaarheid betreft, heerst bij veel bedrijven bezorgdheid over de hoge en volatiele energieprijzen. Daarbij leeft sterk het besef dat we als klein land in een Europese, en in een bredere internationale context, het risico lopen gegijzeld te worden door de omstandigheden.

Bovendien worden de voorwaarden bij de financiële ondersteuningsmechanismen van de Vlaamse regering voor energie-intensieve bedrijven als uitermate stringent ervaren, en dit

omdat de condities in eigen land strenger en veeleisender blijken dan voorzien in de Europese regelgeving. Grote landen zoals Duitsland en Frankrijk zijn wat dat betreft soepeler en schakelen sneller, waardoor er zelfs binnen Europa een ongelijk speelveld ontstaat, wat dan weer consequenties heeft voor onze competitiviteit.

Op Europees niveau wordt van onze politici verwacht dat het energiebeleid deel uitmaakt van en naadloos aansluit bij een geïntegreerd Europees industrieel beleid, dat ook het hoofd kan bieden aan de inspanningen van de Biden-administratie, die met de recente reeks van wetten en maatregelen de Verenigde Staten internationaal een voorsprong biedt. Vermits veel van onze Vlaamse bedrijven concurreren met Amerikaanse, en Aziatische spelers, is voor hen energie een significante factor.

Fiscaliteit vervolledigt de prioriteitenlijst.

De federale regering heeft zich geëngageerd om een eerste stap te zetten in een fiscale hervorming

waarbij **werken lonender en aantrekkelijker** wordt.

Een beter fiscaal model moet echter ook **ondernemersvriendelijk en groeistimulerend** zijn.

We hebben daarom nood aan een integrale visie en holistische benadering inzake fiscaliteit.

Een nieuwe fiscale hervorming mag onder geen beding gefinancierd worden door de druk op ondernemingen en investeerders nog verder op te voeren.

Het kan niet dat bedrijven en investeerders de rekening betalen door bijvoorbeeld de vrijstelling van bedrijfsvoorheffing of aftrekbaarheid van investeringen drastisch te kortwieken.

Het is verontrustend te horen dat de vrijstelling van bedrijfsvoorheffing voor onderzoekers zou worden afgebouwd, wat voor de vele kennisgedreven en

innovatiegerichte bedrijven van wereldklasse in Vlaanderen uitermate slecht nieuws zou zijn.

Vandaag behoort België tot de top vijf in West-Europa op vlak van investeringsgraad, en zelfs tot de top drie op vlak van onderzoek en ontwikkeling. Een fiscale hervorming mag in geen geval de Belgische beleidssuccessen van de afgelopen decennia in het gedrang brengen en niet tot negatieve implicaties leiden op Vlaams niveau, waar Flanders Technology & Innovation nu net een belangrijk speerpunt vormt van de Vlaamse regering.

Vanuit Voka geven we onze volle steun aan dit nieuwe Flanders Technology and Innovation initiatief – het is een uitgelezen kans om de slagkracht van Vlaanderen voluit te benutten en de rest van de wereld te tonen wat onze bedrijven in hun mars hebben.

Wat de randvoorwaarden voor groei betreft, komt kwalitatief ondernemingsgericht onderwijs

als een topprioriteit uit de bus voor de Vlaamse overheid.

De leerlingen van vandaag zijn immers de medewerkers van morgen.

Uit recente peilingstoetsen blijkt dat teveel leerlingen zelfs het *minimum minimorum* niet meer halen, terwijl we net naar excellentie moeten streven.

Het huidige organisatie- en bestuursmodel in het onderwijs is sub-optimaal. Scholen zijn de facto sociale ondernemingen. Geef scholen ruimte om zelf in te vullen hoe ze hun rol het best kunnen vervullen en met de bedrijfswereld directe samenwerkingsverbanden kunnen aangaan. Geef schoolbesturen meer vrijheid om een stimulerend HR-beleid te voeren en de bijdrage van hun leerkrachten te valoriseren.

Opleiding, begeleiding, permanente vorming, dual en levenslang leren staan torenhoog in het Voka vaandel en vormen ook binnen de Voka

werking de kern van de dienstverlening aan de leden en hun medewerkers.

Een robuust stikstofkader in combinatie met een rechtszeker vergunningenbeleid is een tweede Vlaams thema, dat groei-gerelateerd is.

Of het nu gaat om een circulair bouwproject, een nieuwe windmolen, de uitbouw van een industriële site of een noodzakelijke havenuitbreiding, de problematiek is telkens dezelfde.

Het stikstofakkoord, dat de Vlaamse regering vorig jaar reeds afsloot, moet met spoed omgezet worden in een concreet decretaal kader om rechtszekerheid te bieden aan ondernemers en te vermijden dat nieuwe arresten de facto een vergunningenstop veroorzaken.

Last but not least wordt een **meer activerende arbeidsmarkt** door heel wat bedrijven in Vlaanderen als een kritische succesfactor

beschouwd. Ondernemingen zoeken talent, van alle maten en soorten.

Mobiliteit, flexibiliteit en kwaliteit zijn daarbij cruciaal.

Dit is een zaak van de Vlaamse regering, maar ook en vooral van de VDAB, die werklozen en niet-actieven moet begeleiden naar een job en daartoe een arsenaal aan instrumenten heeft. Zet die maximaal in en ja, waar nodig hoort daar ook aanporren en sanctioneren bij.

Daarbij rekenen we ook op samenwerking met Wallonië. Nog steeds hebben de Vlaamse VDAB en het Waalse Forem geen structurele samenwerking. Terwijl veel Walen zonder job zitten en Vlaamse bedrijven niks liever willen dan nieuwe mensen aanwerven. Daarom hebben we ook behoefte aan een asymmetrisch arbeidsmarktbeleid op federaal niveau, net zoals een pensioenhervorming die moet aanzetten tot langer werken.

Beste politici, de nood is hoog en de tijd dringt.

2023 is het jaar van de waarheid, het jaar van de laatste kans, een kans die niet gemist mag worden. Next is now! De status-quo is geen optie. Hervormen is de opdracht, en niet later, of straks, maar nu, en volop!

Beste collega's, hervormen is niet alleen een zaak van de politiek.

Ook voor ons, ondernemers, bedrijfsleiders, de leden van Voka, de medewerkers van Voka, is de status-quo geen optie.

Samen ondernemen, samen groeien, met de hoogst mogelijke impact betekent dat we zowel in onze bedrijven als binnen het Voka netwerk, **telkens weer, consistent en consequent, de lat hoger leggen en het verschil blijven maken.**

Elke letter in impact verwijst naar waar ondernemerschap fundamenteel om gaat:

innovatie, meerwaardecreatie, productiviteit, arbeidsmarktontwikkeling, competitiviteit en transformatie, die inzet op de kracht van digitalisering, diversiteit en duurzaamheid voor een gezonde en gedeelde groei die zowel welvaart als welzijn ten goed komt.

Dat is waar impact voor staat! En daar is slagkracht voor nodig!

Slagkracht om te vernieuwen en te veranderen.

Slagkracht om knopen door te hakken en doorbraken te forceren.

Slagkracht om de handen in mekaar te slaan en de daad bij het woord te voegen.

In naam van het hele Voka team, en de 18.000 Voka leden, hartelijk dank voor jullie aanwezigheid hier vanavond, en **het allerbeste voor een slagkrachtig 2023!**

Rudy Provoost

9 januari 2023, Bozar